

Jaki był rok 2018?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

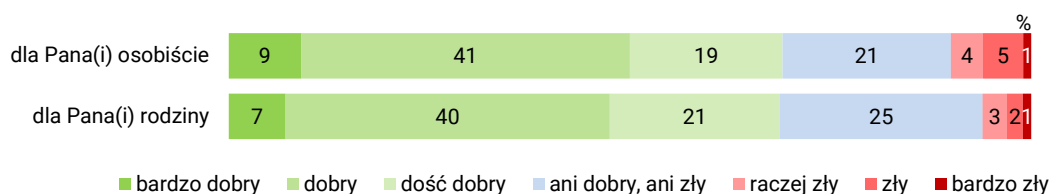
Fundacja Centrum Badań Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od 1989 roku regularnie prosimy respondentów o ocenę mijającego roku. Pytania dotyczą wymiaru prywatnego (spraw osobistych, rodzinnych), zawodowego, a także sytuacji w kraju i na świecie¹.

Co drugi dorosły Polak ocenia, że – najogólniej rzecz biorąc – 2018 rok był dobry w wymiarze osobistym, przy czym jedynie 9% uważa mijający rok za bardzo dobry dla siebie, a 41% – po prostu dobry. Dodatkowo blisko jedna piąta ankietowanych (19%) twierdzi, że ten rok dla nich osobiście był dość dobry. Co piąty respondent ocenia mijający rok ambiwalentnie, a co dziesiąty uważa, że w wymiarze osobistym był on niepomysłny. Nieco mniej spolaryzowane są oceny roku 2018 w odniesieniu do rodziny. Co prawda, zbliżone odsetki badanych oceniają mijający rok jako w różnym stopniu pomysłny dla swojej rodziny i dla siebie osobiście, ale w odniesieniu do rodziny więcej jest ocen ambiwalentnych, a mniej negatywnych niż w przypadku doświadczeń osobistych.

CBOS

RYS. 1. Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok?
Czy był on:

Wielozmiennowe analizy statystyczne pokazują, że oceny minionego roku w wymiarze osobistym i rodzinnym zależą przede wszystkim od postrzegania warunków materialnych gospodarstwa domowego oraz wieku badanych (por. tabele aneksowe 1 i 2). Co dość oczywiste, im większe zadowolenie z sytuacji materialnej, tym więcej pozytywnych ocen ubiegłego roku, a mniej opinii negatywnych i ambiwalentnych. Warto jednak zauważyć, iż jedynie wśród badanych dobrze oceniających warunki materialne własnych gospodarstw domowych zdecydowaną większość stanowią ci, którzy mówią, iż – najogólniej rzecz biorąc – rok 2018 był dobry dla nich osobiście (85%) oraz dla ich rodzin (84%). Biorąc pod uwagę wiek respondentów można natomiast zauważyć, iż we wszystkich

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (343) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich face-to-face wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 29 listopada – 9 grudnia 2018 roku na liczącej 942 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

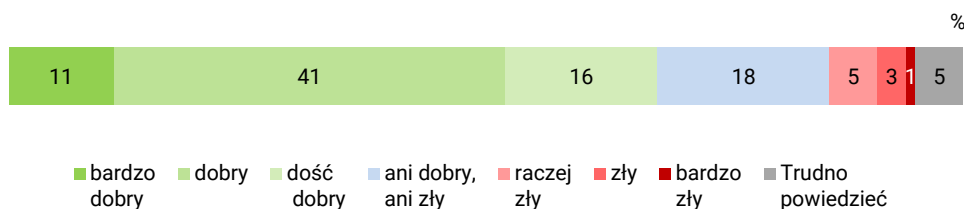
wyróżnionych grupach większość ocenia, że – najogólniej rzecz biorąc – 2018 rok był dla nich osobiście dobry. Istotnie częściej jednak niż starsi badani takie oceny wystawiają osoby poniżej 35 roku życia (por. tabelę aneksową 1). Generalnie, im starsza grupa wiekowa, tym mniej ocen pozytywnych, a więcej ambiwalentnych i negatywnych. W przypadku oceny 2018 roku w wymiarze rodzinnym sytuacja jest analogiczna, z tym, że tu istotnie od pozostałych badanych różnią się osoby w wieku 65+, wśród których oceny pozytywne mijającemu rokowi wystawia tylko 49%. Co ciekawe, w przypadku opinii, jaki był mijający rok dla własnej rodziny, dość istotną rolę odgrywają deklarowane poglądy polityczne – znacznie częściej niż pozostali badani dobrze w tym wymiarze oceniają go osoby utożsamiające się z prawicą (76% w tej grupie) – por. tabelę aneksową 2.

Ankietowani aktywni zawodowo, choćby w niepełnym wymiarze, oceniali także, jaki był wpływający rok dla ich zakładów pracy. Można powiedzieć, iż oceny te są, ogólnie rzecz biorąc, zbliżone do tych, jakie badani wystawiali w odniesieniu do siebie samych i do własnych rodzin. W ocenie 11% pracujących zawodowo rok 2018 był bardzo dobry dla ich zakładów pracy, 41% ocenia go w tym wymiarze jako dobry, a 16% – jako dość dobry. Mniej niż co dziesiąty (9%) pracujący ocenia, że mijający rok był dla ich miejsca pracy zły, a 18% ocenia go w tym aspekcie ambiwalentnie.

CBOS

RYS. 2. Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok dla Pana(i) zakładu pracy? Czy był on:

ODPOWIEDZI AKTYWNYCH ZAWODOWO

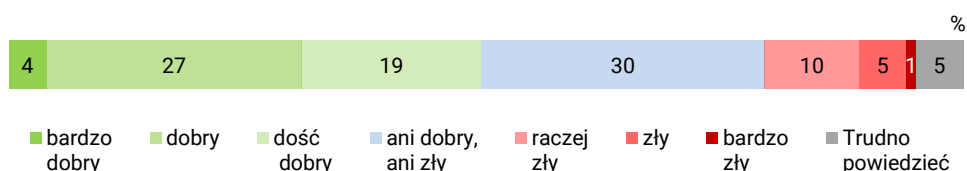
W przypadku ocen sytuacji zakładu pracy w mijającym roku pierwszoplanowe znaczenie mają również oceny własnych warunków materialnych, a jedyną grupą w większości pozytywnie oceniającą go w tym wymiarze są pracujący, którzy deklarują, że kondycja materialna ich gospodarstw domowych jest dobra. Ponadto wraz ze spadkiem ocen warunków materialnych własnych gospodarstw domowych rośnie odsetek ocen ambiwalentnych i negatywnych mijającego roku w odniesieniu do zakładu pracy. Obok zadowolenia z materialnych warunków życia kluczowe znaczenie dla oceny, jaki był rok 2018 dla zakładu pracy respondenta, ma jego charakter własnościowy, przy czym istotnie częściej pozytywnie oceniają go pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem lub w przedsiębiorstwach o mieszanym kapitale prywatnym i publicznym niż zatrudnieni w instytucjach państwowych, sektorze publicznym lub pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych. Ci ostatni są ponadto jedyną wyróżnioną grupą, w której mijający rok w odniesieniu do miejsca pracy równie

często oceniany jest pozytywnie i ambiwalentnie (por. tabelę aneksową 3). Warto dodać, iż podobne zróżnicowanie ocen odnotowaliśmy także w odniesieniu do poprzedniego roku².

Istotnie gorsze niż w sferze prywatnej i zawodowej są oceny mijającego roku w odniesieniu do Polski. W tym przypadku połowa badanych uznała rok 2018 za pomyślny, z czego zaledwie 4% oceniło go jako bardzo dobry dla naszego kraju (27% stwierdziło, że był on po prostu dobry, a 19% że dość dobry), natomiast niemal dwukrotnie więcej niż w przypadku wymiaru prywatnego i zawodowego jest ocen negatywnych (16%). Trzech na dziesięciu pytanym stwierdziło, iż był to dla naszego kraju rok ani dobry, ani zły.

CBOS

RYS. 3. Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok dla Polski? Czy był on:

Z wielozmiennowych analiz statystycznych wynika, iż oceny roku 2018 w odniesieniu do Polski różnicuje przede wszystkim stosunek badanych do obecnego rządu³. Większość zdecydowanych zwolenników rządu Mateusza Morawieckiego uważa, że mijający rok był dla naszego kraju co najmniej dobry. Wśród umiarkowanych zwolenników obecnego gabinetu dominują opinie dobre i dość dobre. Respondenci deklarujący obojętność wobec rządu również najczęściej twierdzą, że mijający rok był, ogólnie rzecz biorąc, dla naszego kraju dobry. Połowa umiarkowanych przeciwników rządu ocenia rok 2018 w kontekście polskich spraw ambiwalentnie, natomiast większość zdecydowanych przeciwników uważa, że był on co najmniej „raczej zły”.

TABELA 1

Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok dla Polski?	Stosunek do rządu Mateusza Morawieckiego					
	zdecydowani zwolennicy	umiarkowani zwolennicy	umiarkowani przeciwnicy	zdecydowani przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	procentowanie w kolumnach					
Bardzo dobry	21	1	1	1	1	4
Dobry	53	44	11	4	24	28
Dość dobry	12	28	17	4	25	3
Ani dobry, ani zły	10	22	50	30	35	35
Raczej zły	2	3	11	30	7	8
Zły	0	1	4	24	2	6
Bardzo zły	1	0	0	6	0	0
Trudno powiedzieć	1	2	6	1	6	16

² Zob. komunikat CBOS „Oceny roku 2017 i przewidywania na rok 2018”, styczeń 2018 (oprac. B. Roguska).

³ Zob. komunikat CBOS „Stosunek do rządu w grudniu”, grudzień 2018 (oprac. B. Badora).

O dużym upolitycznieniu postrzegania mijającego roku w kontekście losu Polski świadczy też zróżnicowanie opinii w zależności od afiliacji partyjnych⁴ oraz deklarowanych poglądów politycznych. O ile większość badanych deklarujących zamiar głosowania w hipotetycznych wyborach do Sejmu na listy firmowane przez Prawo i Sprawiedliwość ocenia, że rok 2018 był dla Polski co najmniej dobry, to w potencjalnym elektoracie Platformy Obywatelskiej oraz Sojuszu Lewicy Demokratycznej dominują oceny ambiwalentne i negatywne. Wśród respondentów zamierzających oddać głos na Polskie Stronnictwo Ludowe niemal połowa ocenia, że mijający rok nie był dla kraju ani dobry, ani zły, a pozostali sympatycy tej partii częściej oceniają, że rok 2018 był dla Polski dobry niż zły. Umiarkowanie pozytywnie o roku 2018 w kontekście spraw kraju wypowiadają się w większości zwolennicy Kukiz'15, ale niewiele mniej jest w tej grupie ocen ambiwalentnych. Biorąc pod uwagę deklarowane poglądy polityczne zauważyć można, iż jedyną grupą, w której większość stanowią osoby uważające, że mijający rok był dla naszego kraju dobry, są identyfikujący się z prawicą. Pozostali badani są w swych ocenach znacznie bardziej podzieleni, a im bliżej lewego końca skali, tym mniej ocen pozytywnych, a więcej negatywnych (por. tabelę aneksową 4). O światopoglądowym zróżnicowaniu opinii świadczy też ich związek z deklarowaną częstością praktyk religijnych – im są one częstsze, tym więcej ocen pozytywnych, a mniej negatywnych. Warto dodać, iż podobne zróżnicowanie odnotowaliśmy także w ubiegłym roku.

TABELA 2

Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok dla Polski?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Polskie Stronnictwo Ludowe	Sojusz Lewicy Demokratycznej	Kukiz'15
	procentowanie w kolumnach				
Bardzo dobry	8	1	7	0	0
Dobry	49	9	16	23	16
Dość dobry	23	16	12	2	35
Ani dobry, ani zły	14	35	49	42	42
Raczej zły	4	20	10	9	7
Zły	0	16	2	8	0
Bardzo zły	0	1	2	10	0
Trudno powiedzieć	2	2	3	6	0

Zmienną społeczno-demograficzną, która najbardziej różnicuje opinie badanych o tym, jakim rokiem dla Polski był rok 2018, jest wykształcenie. Warto tu podkreślić, iż jedyną grupą, w której większość mijający rok ocenia dobrze, są badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (61%), a najwięcej ocen negatywnych jest wśród osób z wyższym wykształceniem (24%).

Dość podzielone są opinie Polaków o tym, jakim rokiem dla świata był mijający 2018, przy czym najczęstszą odpowiedzią, jest „ani dobry, ani zły” (37%). Wśród pozostały badanych nieco częstsze

⁴ Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w grudniu”, grudzień 2018 (oprac. K. Pankowski).

są opinie pozytywne niż negatywne (choć jednocześnie trzy razy więcej ankietowanych ocenia mijający rok jako bardzo zły niż bardzo dobry dla świata).

CBOS

RYS. 4. Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok dla świata? Czy był on:

Co ciekawe, również oceny mijającego roku w odniesieniu do świata różnicują przede wszystkim deklarowane poglądy polityczne. Im bliżej prawej strony skali, tym więcej ocen pozytywnych, a mniej negatywnych i odwrotnie – im bardziej na lewo sytuują się badani, tym częściej oceniają, iż mijający rok był dla świata zły, a rzadziej – że dobry (por. tabelę aneksową 5).

Spośród zmiennych społeczno-demograficznych oceny roku w tym aspekcie najbardziej różnicuje wykształcenie, przy czym – podobnie jak w odniesieniu do Polski – pozytywnym podejściem najbardziej wyróżniają się osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Podsumowując oceny roku 2018 warto dodać, iż istotnie gorszy odbiór mijającego roku w odniesieniu do Polski i świata, niż w odniesieniu do sfery prywatnej i zawodowej wyraźnie pokazują także wartości średnich ocen na siedmiopunktowej skali.

CBOS

RYS. 5. Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok?

Średnie ocen na 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły

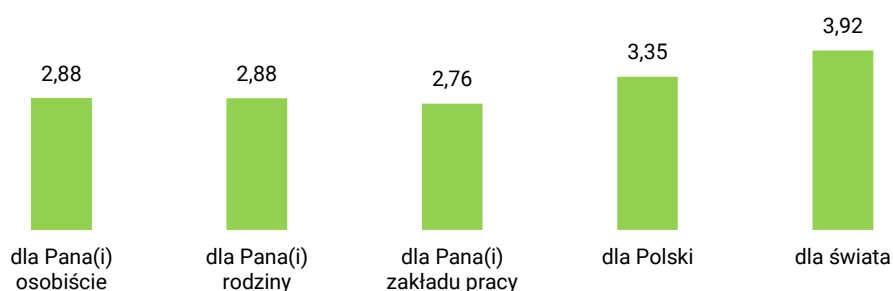

TABELA 3

Czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 2018 rok?
 Średnie ocen na 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły

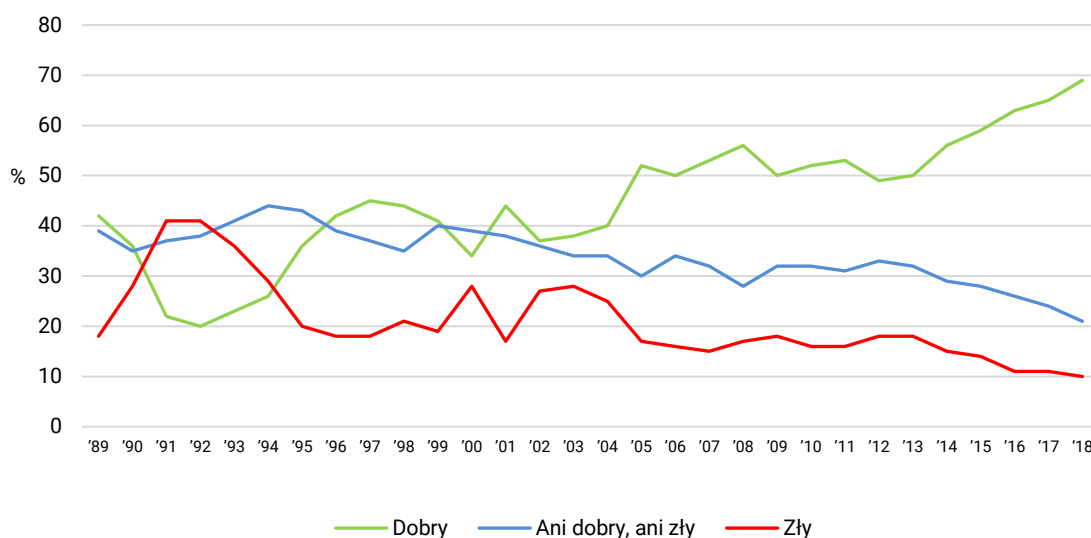
	Średnia	dolna granica przedziału ufności dla średniej (p=0,05)	górną granicę przedziału ufności dla średniej (p=0,05)
Dla Pana(i) osobiście	2,88	2,79	2,96
Dla Pana(i) rodziny	2,88	2,81	2,96
Dla Pana(i) zakładu pracy	2,76	2,65	2,87
Dla Polski	3,35	3,27	3,44
Dla świata	3,92	3,83	4,01

Porównując oceny minionego roku z ocenami poprzednich lat można zauważyć kilka prawidłowości.

- Mijający rok 2018 jest generalnie oceniany lepiej niż poprzedni, choć różnice ocen nie są istotne statystycznie.
- Rok 2018 był dla Polaków, ich rodzin oraz zakładów pracy najlepszy od roku 1989.
- Oceny minionego roku w odniesieniu do Polski ustępują jedynie tym, które dotyczyły przełomowego roku 1989.
- Dla świata był to rok umiarkowanie dobry – wyższe oceny Polaków w tym kontekście otrzymał nie tylko rok 1989, ale także lata 1990, 1997 i 2007. Należy jednak pamiętać, iż w okresie 1989–2018 w odniesieniu do świata najczęściej oceny negatywne przeważały nad pozytywnymi.

CBOS

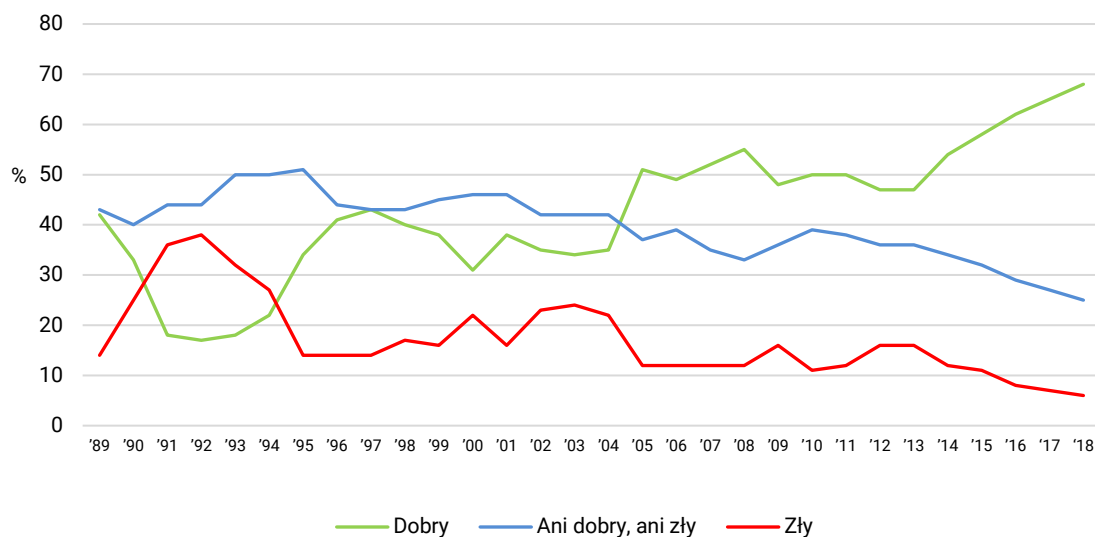
RYS. 6. Jaki był mijający rok* dla Pana(i) osobiście?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

CBOS

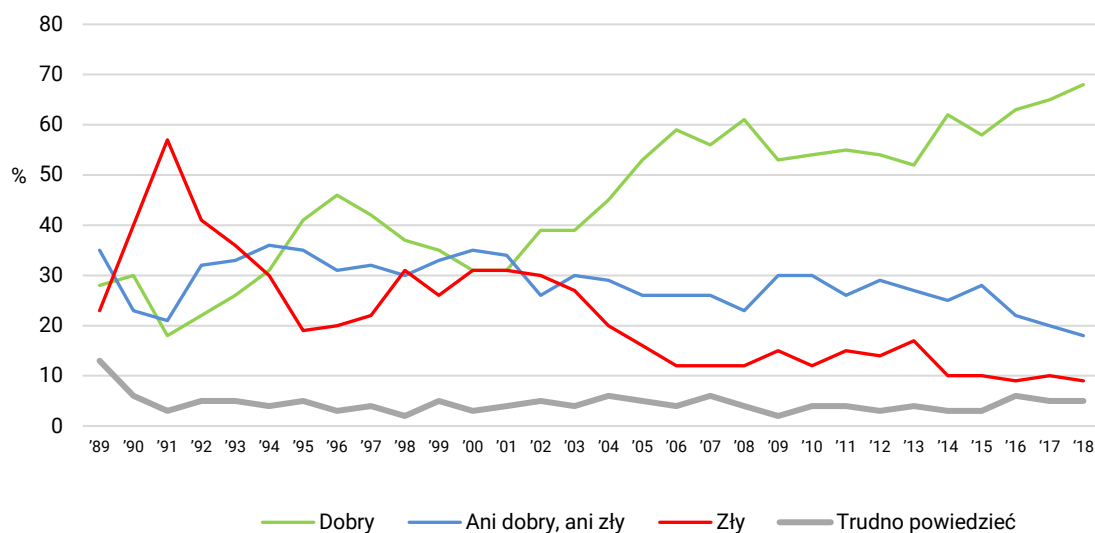
RYS. 7. Jaki był mijający rok* dla Pana(i) rodziny?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

CBOS

RYS. 8. Jaki był mijający rok* dla Pana(i) zakładu pracy**?

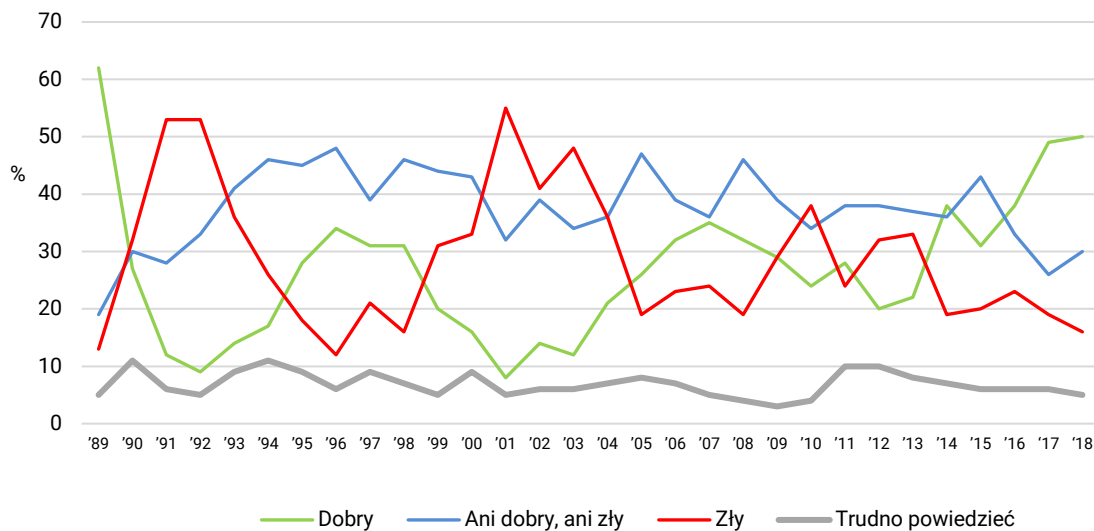

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

** Odpowiadali tylko aktywni zawodowo

CBOS

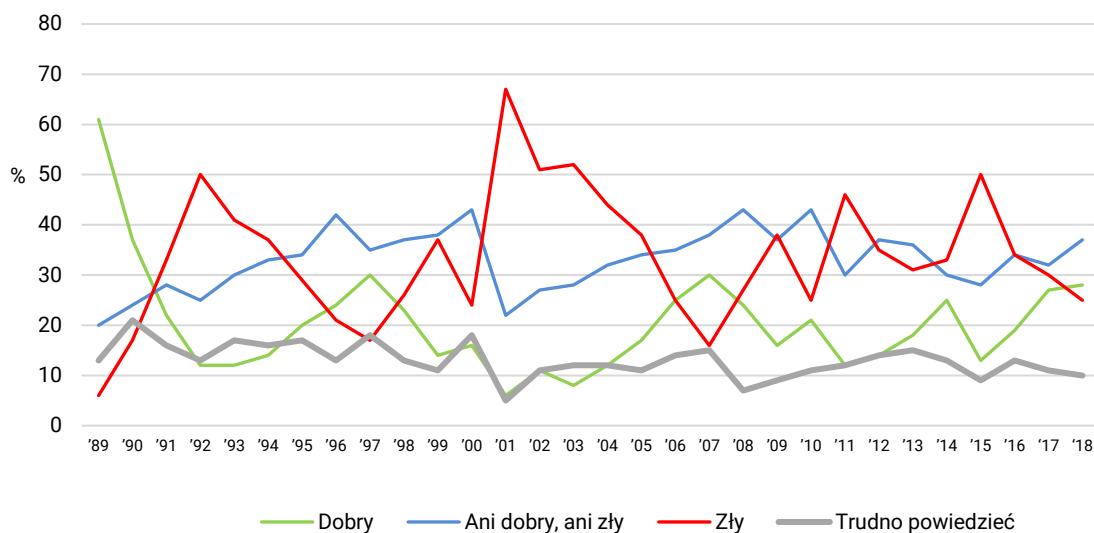
RYS. 9. Jaki był mijający rok* dla Polski?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

CBOS

RYS. 10. Jaki był mijający rok* dla świata?

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. „Dobry” – suma odpowiedzi od 1 do 3; „zły” – suma odpowiedzi od 5 do 7

TABELA 4

Jaki był mijający rok* dla:	Wskazania dotyczące roku:																													
	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
	w procentach																													
- Pana(i) osobiście																														
Dobry	42	36	22	20	23	26	36	42	45	44	41	34	44	37	38	40	52	50	53	56	50	52	53	49	50	56	59	63	65	69
Ani dobry, ani zły	39	35	37	38	41	44	43	39	37	35	40	39	38	36	34	34	30	34	32	28	32	32	31	33	32	29	28	26	24	21
Zły	18	28	41	41	36	29	20	18	18	21	19	28	17	27	28	25	17	16	15	17	18	16	16	18	18	15	14	11	11	10
- Pana(i) rodziny																														
Dobry	42	33	18	17	18	22	34	41	43	40	38	31	38	35	34	35	51	49	52	55	48	50	50	47	47	54	58	62	65	68
Ani dobry, ani zły	43	40	44	44	50	50	51	44	43	43	45	46	46	42	42	42	37	39	35	33	36	39	38	36	36	34	32	29	27	25
Zły	14	25	36	38	32	27	14	14	14	17	16	22	16	23	24	22	12	12	12	12	16	11	12	16	16	12	11	8	7	6
- Pana(i) zakładu pracy**																														
Dobry	28	30	18	22	26	31	41	46	42	37	35	31	31	39	39	45	53	59	56	61	53	54	55	54	52	62	58	63	65	68
Ani dobry, ani zły	35	23	21	32	33	36	35	31	32	30	33	35	34	26	30	29	26	26	23	30	30	26	29	27	25	28	22	20	18	
Zły	23	40	57	41	36	30	19	20	22	31	26	31	31	30	27	20	16	12	12	12	15	12	15	14	17	10	10	9	10	9
Trudno powiedzieć	13	6	3	5	5	4	5	3	4	2	5	3	4	5	4	6	5	4	6	4	2	4	4	3	4	3	3	6	5	5
- Polski																														
Dobry	62	27	12	9	14	17	28	34	31	31	20	16	8	14	12	21	26	32	35	32	29	24	28	20	22	38	31	38	49	50
Ani dobry, ani zły	19	30	28	33	41	46	45	48	39	46	44	43	32	39	34	36	47	39	36	46	39	34	38	38	37	36	43	33	26	30
Zły	13	32	53	53	36	26	18	12	21	16	31	33	55	41	48	36	19	23	24	19	29	38	24	32	33	19	20	23	19	16
Trudno powiedzieć	5	11	6	5	9	11	9	6	9	7	5	9	5	6	6	7	8	7	5	4	3	4	10	10	8	7	6	6	6	5
- świata																														
Dobry	61	37	22	12	12	14	20	24	30	23	14	16	6	11	8	12	17	25	30	24	16	21	12	14	18	25	13	19	27	28
Ani dobry, ani zły	20	24	28	25	30	33	34	42	35	37	38	43	22	27	28	32	34	35	38	43	37	43	30	37	36	30	28	34	32	37
Zły	6	17	33	50	41	37	29	21	17	26	37	24	67	51	52	44	38	25	16	27	38	25	46	35	31	33	50	34	30	25
Trudno powiedzieć	13	21	16	13	17	16	17	13	18	13	11	18	5	11	12	12	11	14	15	7	9	11	12	14	15	13	9	13	11	10

* Badani oceniali miniony rok według 7-stopniowej skali: 1 – bardzo dobry, 2 – dobry, 3 – dość dobry, 4 – ani dobry, ani zły, 5 – raczej zły, 6 – zły, 7 – bardzo zły. W tabeli zsumowano w wierszu „dobry” odpowiedzi od 1 do 3, a w wierszu „zły” – od 5 do 7

** Odpowiadali tylko aktywni zawodowo

Oceny roku 2018 w wymiarze prywatnym i publicznym pokazują, że dla Polaków był to kolejny wyjątkowo dobry rok. Oceny sytuacji osobistej i rodzinnej oraz kondycji zakładów pracy są dziś najlepsze od przełomowego roku 1989. W opinii społecznej rok miniony był dobry także dla Polski – najlepszy po 1989 roku. Z mniejszym entuzjazmem oceniana jest sytuacja światowa (najczęściej są oceny ambiwalentne), ale generalnie można powiedzieć, iż w oczach Polaków mijający rok był jednym z pięciu najlepszych dla świata w ostatnim trzydziestoleciu, choć daleko mu do roku 1989.

Opracowała

Barbara Badora